

תכנית ימית לישראל – שלב ג'

פיתוח אמצעי מדיניות למטרת פיתוח הספנות והנמלים

מציג:

פרופ' יהודה חיות

מפגש יועצים 4.2.2015

הטכניון
מכון טכנולוגי
לישראל

TECHNION
Israel Institute
of Technology

תכנית ימית לישראל
ISRAEL MARINE PLAN

פיתוח אמצעי מדיניות למטרה

- מרחב המים הטריטוריאליים ו"המים הכלכליים" של ישראל מאופיינים , בן השאר, בפעילות ענפה של תחבורה ימית למרכיביה השונים.
- הנמלים וקווי הספנות הם השער והצינור המחברים את היצוא והיבוא של המדינה לכלכלה הגלובלית.
- התלות של המדינה במרחב הימי היא קריטית לקיומה.
- מטרת פרק זה היא לעצב ולגבש אמצעי מדיניות אשר יסיעו לענף הספנות והנמלים להתפתח ולהתאים עצמו לשינויים והתפתחויות בטווח הארוך

אמצעי מדיניות מוצעים לקידום המטרה

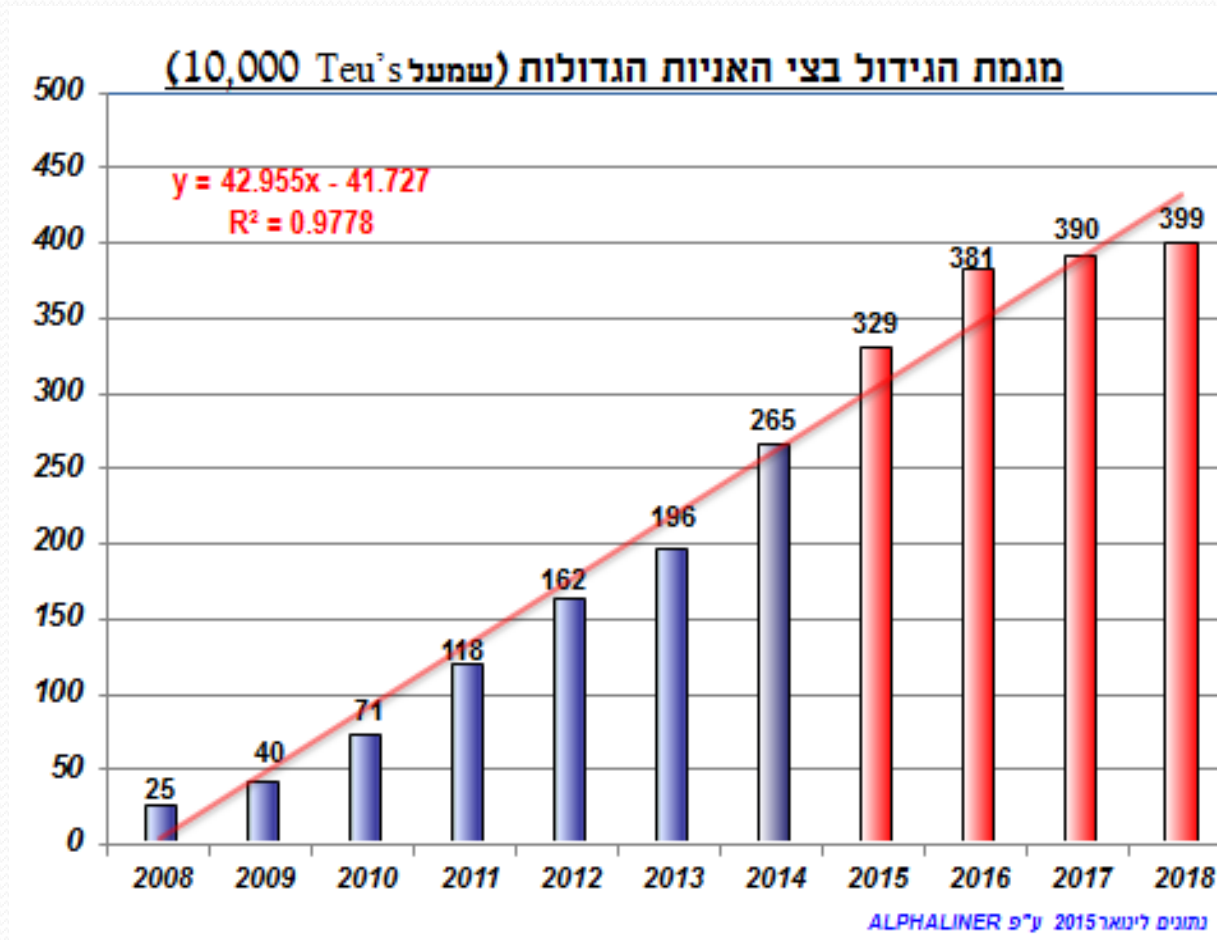
1. פיתוח נמלים עמוקי מים התואמים את הגידול בממדי האניות והסחר
2. הקמת נמלי HUB במערך השטעון במזרח הים התיכון
3. הבטחת נתיבי שיט ופרוזדורי גישה לנמלי ישראל
4. פיתוח מערך התובלה והלוגיסטיקה המשרתים את האנרגיה
5. הבטחת תנועת כלי שיט קטנים לספורט ונופש ומעגנות
6. השתלבות באמנות וסטנדרטים בינלאומיים לצמצום זיהום הים והאוויר
7. יצירת מרחב מבוקר הכולל מערכות, חיפוש והצלה בסטנדרט בינלאומי

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

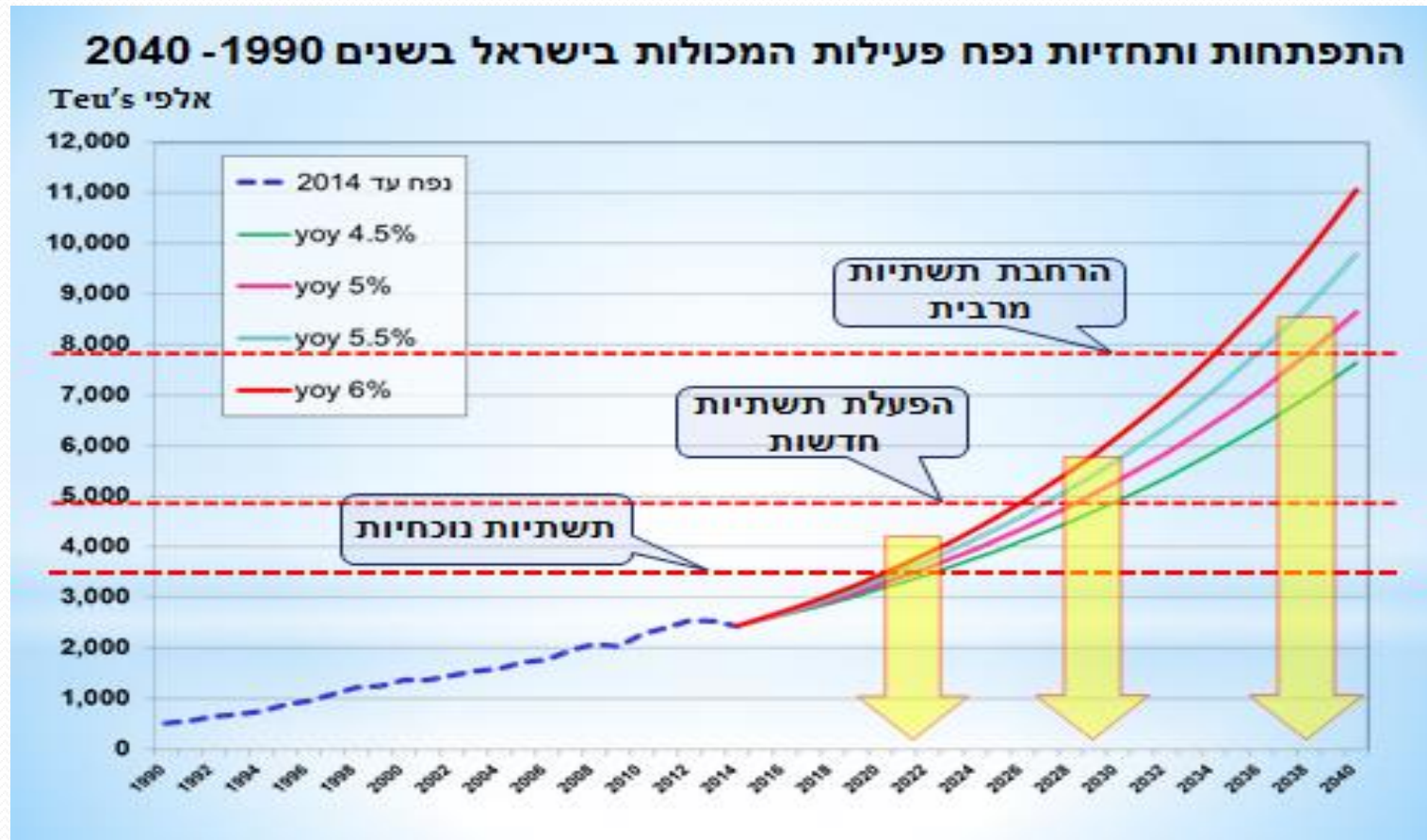
1. פיתוח נמלים עמוקי מים התואמים את הגידול בממדי האניות והסחר

- מגמה ברורה של התפתחות מהירה בגודל אניות המכולה ובמספרן
- כבר כיום מרבית אניות המכולה המפליגות בין אסיה לים התיכון וצפון מערב אירופה אינן יכולות לפקוד את נמלי ישראל
- חובה להקים נמלים עמוקי מים בכדי להתאים את מגמות הסחר הימי ומדיניות ארוכת הטווח של מדינת ישראל
- בין 2035-2040 ימוצו כל חלופות הפיתוח של הנמלים הקיימים הנדרשים לעמוד בביקושים החזויים למדינת ישראל
- לאור משך הזמן הארוך הדרוש לתכנון, קבלת החלטות וביצוע, מומלץ לעדכן את תכנית האב של חניי לצרכים מעבר לשנים 2035-2040

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

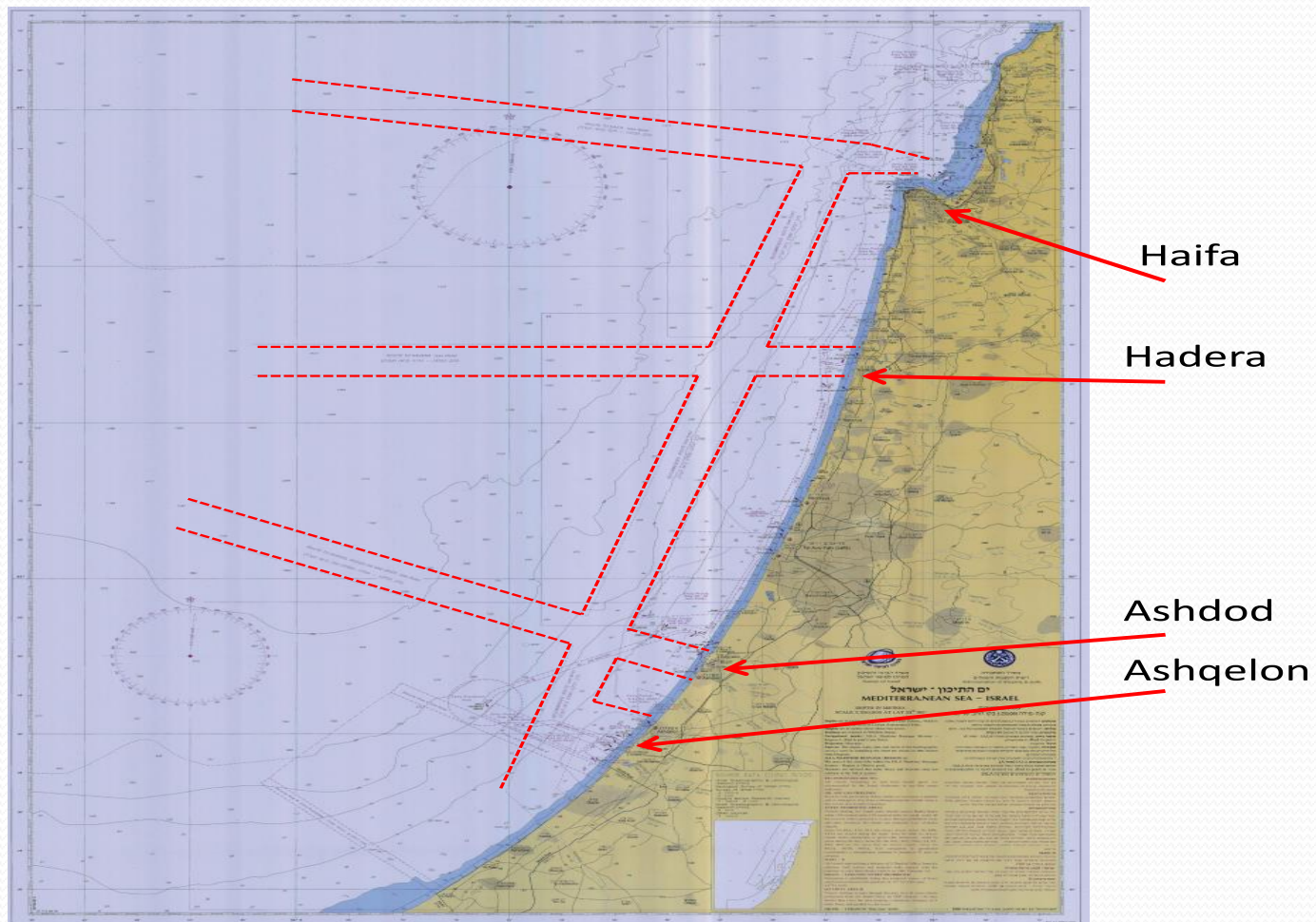
פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

2. נמלי ישראל כ- HUB במסגרת הספנות במזרח הים התיכון

- כיום, רק נמל חיפה משמש כ- HUB (TEU 200,000) אך בקרוב, לא תוכלנה לפקוד את נמלי ישראל האניות הגדולות הפוקדות את נמלי ה- HUB
- כיום, מרבית אניות המכולה המפליגות בין אסיה לים התיכון וצפון מערב אירופה אינן יכולות לפקוד את נמלי ישראל
- בזירת מזרח הים התיכון, נמלי ה- HUB הם: פורט סעיד מזרח, ביירות, איסטנבול, ופיראוס
- בהיבט הגיאופוליטי, ישראל לא יכולה להסתמך על רוב נמלים אלו בלבד ובעוד שהנמלים הזמינים הקרובים הם גיאוטרו (אטליה) ומלטה.
- פרוש הדבר, היבוא והיצוא של ישראל יעבור שטעון לאניות קטנות תוך גידול העלות למשק
- בחירת נמל ה- HUB הינה של חברת הספנות בלבד. על ישראל לפתח נמלים יעילים ותחרותיים ביחס לנמלי ה- HUB המתחרים וזאת בכדי לעמוד בדרישות חברות הספנות

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

3. מסדרונות שיט לנמלי ישראל

- יש לבחון עם חיל הים ורספ"ן גורמים בטווח ארוך העשויים לגרום לשינויים בנתיבים.
- הגדלת אזור העגינה של אניות לפני כניסתן לנמל.

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

.4

פיתוח מערך התובלה והלוגיסטיקה הימית המשרתת את האנרגיה

- בשנים האחרונות, בעקבות הקידוחים העמוקים אחר גז ונפט, התפתחו בישראל מרכזים לוגיסטיים המשרתים כמאגרי ציוד והספקה בחוף עבור אסדות החיפוש וההפקה בים
- ככל שתחום החיפוש, הקידוחים וההפקה יתעצם, תתפתח ותגדל התנועה הימית בין בסיסי החוף לבין האתרים הימיים הנמצאים במרחק עשרות ק"מ, בלב אזור המים הכלכליים של ישראל
- לאור ההתגברות הצפויה בתנועה הימית, ישנו צורך בשילוב תנועת ספינות ההספקה במסגרת מערך השליטה והנוהלים

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

5. הבטחת תנועת כלי שיט קטנים לספורט, נופש ומעגנות

- ענף כלי השייט לספורט ולנופש גדל במהירות בשנים האחרונות
- בשנת 2013 נרשמו כ 22,000 כלי שייט קטנים (עד 24 מ' אורך) ומספרם של בעלי תעודות משיט הגיע מעל 77,000, המעיד על פופולריות של הענף
- צוואר הבקבוק בנושא זה הינו מחסור חמור במקומות עגינה במרינות
- החסם לפיתוח הוא העדר שטחי חוף ומקום נוסף לעגינה
- הפעולות הנדרשות הם להרחיב את קיבולת המעגנות מבלי לפגוע בערכי נוף ובסביבה

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

6. השתלבות באמנות וסטנדרטים בינלאומיים לצמצום זיהום הים והאוויר

- ישראל הינה חברה במספר אמנות בינלאומיות העוסקות בצמצום זיהום הים והאוויר
- ישראל חברה באמנת MARPOL מהאמנות המרכזיות בתחום איכות הסביבה הימית.
- קיימות אמנות המוגבלות לאזורים מסוימים. לדוגמא : ב 1975 חתמה ישראל על אמנה הנוגעת לשמירה על הים במסגרת תכנית הימים האזוריים אשר בחרה בים התיכון להיות ראשוניים לטיפול (MAP).
- האמנה תוקנה ב 1995 ושינתה את שמה לשמירה על הסביבה הימית וחופי הים התיכון. ישראל אשררה את האמנה ב 2005.
- נמלי ישראל פועלות בשנים האחרונות לצמצום נזק סביבתי ושפור איכות האוויר
- מומלץ לקדם ולהשלים הצטרפות לאמנות נוספות, כגון : נספח זיהום אוויר (6) של Marpal והשלמת התקנות של נספח 2 נוזלים רעילים המשונעים בתפזורת), עובדה שמקשה על האכיפה.

פירוט אמצעי המדיניות המוצעים לקידום המטרה

7. מרחב מבוקר הכולל מערכות, חיפוש והצלה בסטנדרט בינלאומי

- מרכז חיפוש והצלה קיים בפיקוח ושליטה באחריות רספ"ן
- במרכז מצויד להאזנה עם כלי השייט בקשר רדיו ושדורי לוויין
- המרכז ההצלה פועל 7 ימים בשבוע 24 שעות ביממה
- בהתייחס לגידול בתנועה הימית יש לשלב שיתוף בינלאומי ובמידת הצורך תגבור אמצעים
- יש צורך לבחון את ההשלכות של התרחבות תנועת הספינות וכלי השייט

סיכום

- הספנות והנמלים מהווים חלק משמעותי בין הגורמים המרכיבים את ה"מים הטריטוריאליים" ו"המים הכלכליים" של המדינה.
- ענף הספנות והנמלים הוא דינמי ומורכב ממגוון של מרכיבים השונים בגודלם, אופיים ותפקודם. הראיה המשולבת חושפת מצד אחד את הפעולות הנדרשות לקידום תהליכים לאורך ציר הזמן ומצד שני מסייעת לחשיפה של החסמים לפיתוח
- האינטגרציה של המרכיבים הכוללים אניות מכולה ההולכות וגדלות אל מול הנמלים הנאלצים להתאים את עצמם לשנויים, כלי שייט לספורט ונופש המפליגים לצידם של ספינות אספקה בדרכן לאסדות קידוח. כל אלו מבהירים את התהליכים ותורמים ביחד להשגת המטרה.